

Akvárium

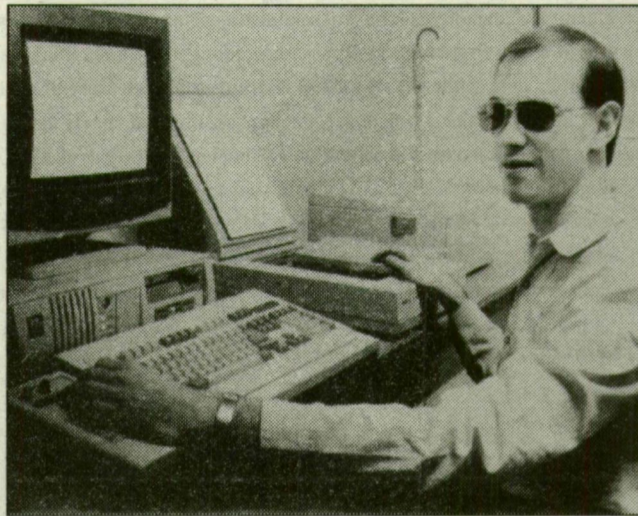
A teknőc, ki Kriksznek nevezetett, egyszer csak megunta e földi világ minden bűját s baját, kimúlt. Élt vagy tizenöt évet az egyre nagyobb akváriumokban, melyek azért cserélődtek időnként, mert szokásos vízcserejük alkalmából összetörtnek némely üvegfalaik, aztán meg azért, mert ő is egyre hatalmasabb lett. Különösen azután, hogy Kraksz, a párja kimúlt, s hasát az egeknek fordítván, rézsút lebegett a vízben. Ez a sors fenyegette volna Krikszet, ha szélből is óva, el nem viszem az állatlinikai professzorhoz néhányszor injekcióra: ne puhuljon meg törékeny testét védő páncélzata, de minthogy csak egyszerű teknőc volt, ráadásul beteg is, nem figyelhette meg, amint a hatalmas terráriumban lustálkodó boa kedvetlenül visszaköpi az étekek szánt patkányt. – Mondtam, megmondtam – szidta le a professzor asszisztensét –, ne adjanak neki akkora nyulat! – Majd nekem magyarázva: – Megerőltette az állkapcsait! Látja, kikkel vagyok körülvéve! – A patkány minderről semmit sem tudott, nyálkás, iszamlós szőrrel, reszketve evickélt vissza – gondolom, időlegesen – kalickájába.

Kraksz, a teknőc mélyen hallgatott tenyeremben, miközben a prof még egyszer fejt csóválva adta a tanácsot, hogy ne csak húst és száraz eledelt, de csigát és halakat is kapjon a beteg. De lehetőleg ne nagyokat, mert ugyebár, azoktól egy ilyen kétlétű állkapcsa is túl nagyra feszülhet! Így is lőn. A teknőc uralta akvárium birodalmát, magunk pedig különb s különféle forrásokból megpróbáltunk hozzájutni élő s kalcium tartalmú eledelhez. Legjobban mégis az elkapirgált marhahúst szerette, csak szőlőt kellett, hogy Kriksz, kidugta fejét a vízből, s ujjunk hegyéről kapkodta le a falatokat. Végül – évek után – már az sem kellett neki. Gyártottunk egy kis hálót tehát, és a városligeti tó partjára hasalva, kis fenéksző halakat fogtam, szám szerint ötöt. Kriksz azonban láthatólag már ez sem izgatta. A halak fickándoztak körülötte, ott surrantak el hatalmas lábai között. Még kiült kedvenc kövére, aztán visszaereszkedett a vízbe. Többé nem mozdult, halálba merevedett. Nem fordult oldalra, sem hátára, mint egy szobor, várta, hogy észrevegyük kimúlását.

A halakra csak akkor gondoltam ismét, amikor a víz algássá vált, s úgy tűnt: végük. Nekifogtam tehát a vizet kimerni, kiisztítani az üvegbőrönt. Egyszerre azonban azt vettem észre, hogy a maradék folyadékban kétségbeesve ficánkol néhány jószág: ők voltak, mind az öt. Mit tehet ilyenkor az ember: apró bajuszukat mozgatva, mintha azt kérték volna, hadd maradjanak. Ráadásul a legkisebb meg is nőtt. Egyszóval: a mese arról szól, hogy azóta berendezkedtek. Néha szörök be valami kis eledeket, amolyan szárított rákotat, vízibolhákat ezeknek a kis szürke semmittevőknek, kik villámgyorsan eltűnnek a kövek alatt, ha az asztalhoz lépek. Nem tüdőkölnék, villognak, egy valamirevaló akvarista bizonyos undorral tekintene rájuk – de élnek. S olykor azt sem értem: miként és miből? Ha kicserélem zöld vizüket, lehalászva őket a piszkos mélyből, azt is tudomásul veszik, hogy aztán ismét belakják világukat néhány nap alatt, azt a zavaros, zöldet, mellyel teszik. Mintegy már csak magára utalt kis közösség, mely azért mégis része annak a nagynak, ami valahol, de igen messze, az üvegablakokon túli világban tavasodik. De ez az övök, rájuk hagyta valami bölcs, nagy teknőc, ki ahelyett, hogy fölfalta volna törékeny testük, ellebegett, és hallhatatlanná lett. Ha – sötét időkben – bekapcsolom kis lámpájukat, a nagy kő fölé gyülekeznek. S nem merem elhinni, hogy azért, mintha lelkiük nekik is volna.

VERESS MIKLÓS

Talpraállítás fények nélkül Beszélgetés Papp Sándor egyetemi hallgatóval

FOTÓ: SOMOGYI KÁROLYNÉ

Papp Sándor 17 éves kora óta vak. Szobájában, az Eötvös kollégiumban beszélünk meg találkozózt, ahol téval fogad. A polconon fehér lapok tömkelege, vakírásal írt könyvek, jegyzetek. A tiszteletemre egy Genesis, majd egy Jethro Tull lemez szól. Sanyi elsőéves egyetemista a JATE német szakán. Kazettára veszi az előadásokat, magnóra mondhatja a szakirodalmat, olvasógéppel vagy vakírásal olvas, ír, tanul. Mielőtt belekezdenék a „komoly szövegbe”, elmesél néhány sztorit, majd a hetvenes évek Magyar rockéletéről beszél, és néhány szót a politikáról is ejtünk. Aztán mikor bekapcsoljuk a magnót, Sanyinak mindenről egy újabb vidám történet jut eszébe. Így készül el az alábbi interjú, egy vallomás arról, hogy egy vak fiatalember családjától távol hogyan rendezi be életét.

vak emberhez. Ha érzem, hogy valaki nem tudja, hogyan közeledjen, megpróbálom elosztani benne ezt az érzést. Igyekszem mindig természetesen viselkedni.

– Ezenkívül mi változik még meg egy ember életében, ha elveszti szeme világát?

– Mivel 17 évig láttam, a tárgyakról, dolgokról van emlékképem. Az emberi kapcsolatokban a külsőségek teljesen lényegtelennek válnak. Ha valakivel beszélek, a hangja által a belsőjét látom. A közönytől a durvaságtól, a szeretettől a flegmaságtól a hang sok mindent kifejez.

– Német szakra felvételiztél. Miért éppen a nyelvek érdekelték?

– Szeretném megismerni más népek kultúráját. A német és angol nyelvű országok iránt érdeklődöm. – Egy látó ember számára, mint amilyen én vagyok, szinte elképzelhetetlen, hogyan lehet vakon nyelveket tanulni.

– Tanárt hosszas keresgélés után sem sikerült találnom, senki sem

mert vakon elvállalni. Így végül a barátaim segítettek. Idén sikerült bejutnom a JATE német szakára, jövőre angolból felvételizek.

– Nem vállaltál túl nagy feladatot?

– Néz, tudom, hogy ez nagyon nehéz lesz, de nekem ez a vágyam, és nem sajnálom rá az energiát. Vannak terveim, melyekért le kell mondanom dolgokról, de megéri.

– Mi az, amiről le kell mondanod?

– Pihenésről, szabad időről, alvásról...

– Mindent, amihez nekikezdesz, teljes odaadással végzed?

– Igen. Próbálom magamból a lehető legtöbbet kihozni. Igyekszem mindent a tölem telhető legjobban csinálni.

– Hogyan sikerül boldogulnod az egyetemen?

– Az előadásokat magnóra veszem, a tananyagot felolvassák kazettákra. Ebben az évfolyamtársaim segítenek. Kicsit agítálni kell őket... Van egy olvasógépem, ami

könyvet képes felolvasni, az egyetemen azonban sajnos a legtöbbet csak fénymásolat formájában lehet hozzájutni a tananyaghoz. Erre a gép nem alkalmas.

– Bizonyára megfogalmaztál már terveket az egyetem utáni időkre. Beszélj ezekről?

– Az angol és német nyelvű népek kultúrája és történelme érdekel. Szeretnék ezekről az országokról minél többet megtudni. Ősztöndíjjal szívesen tanulnék ezekben az országokban. Meg akarom ismerni azokat az embereket, akiknek a nyelvét később tanítani fogom. De szeretnék tolmácsolni és szakfordítást vállalni is. Arra vigyázni fogok, hogy ne váljon egyhangúvá az életem. Szegedet mindenesetre megszeretem, és az egyetem után is itt szeretnék élni. Remélem, kapok megfelelő állást. Tudod, vakon csak nagyvárosban lehet kellő éleletteret kialakítani. Olyan település kell, ahol pezseg az élet. Budapest is számításba jöhetne, de nekem túl nagyok tűnik. Szeged emberleptékű, nincs akkora rohanás, mint Pesten. Egyszerűen melegebb, és ezt nem az éghajlatára értem.

– Bizonyára sokakat érdekel, mivel tölti egy vak fiú a szabad idejét.

– Szívesen hallgatom zenét, szeretem a régi klasszikusokat. Ezenkívül a '60-as és '70-es évek könnyűzeneje szórakoztat.

– Hozzá tudsz jutni vakírásal írt vagy hangszalagon lévő szépirodalomhoz?

– Igen, vakok számára létezik hangos és Braille-könyvtár is. Német nyelvű könyveket Lipcseből és Marburgból van lehetőségem kölcsönözni. Érdekelnek a történelmi könyvek és az ismeretterjesztő irodalom. Ezenkívül a számítógép iránt is érdeklődöm.

– Mit tanácsolnál azoknak, akik elvesztették szemük világát, és nehezen találják meg helyüket a társadalomban.

– Nekem két évre volt szükségem ahhoz, míg újra talpra tudtam állni, és volt erőm elindulni, hogy megkeressem, hogyan lehet tartalom adni az életemnek. Nekik azt mondom, hogy próbálják elfogadni ezt a helyzetet. Az élet értelmét így, vakon is meg lehet találni.

ÚJVÁRI MIKLÓS

Párizsi napló

5. A Montmartre-on minden csendes

tudtam: Kelet-Európa The Times-jelezte félelmei vajon hangot kapnak-e egyáltalán, lévén ünnep odahaza. S ha nem ilyen harsány a hírszolgálat, vajon csak ez az oka?

Itt csak úgy sétálgatnak

Este, mint mindig, zsbong a Montmartre. Ahogy lemegy a nap, kigyúlnak fönn a fények, csak annyira, hogy a vendéglők karéjában üldögélő festők azért láthassák ecsetvégre kapott modelljüket. Többnyire megszüpült arcmással – így hát boldogon – távozik innen, akinek erre is telik, én inkább szomjam csillapítandó, áldozok frankokat itt a Sacre Coeur mögötti, valóban vászonra kíváncsozó környezetben.

Vonul előttem a hangulat varázsával betelni nem tudó tömeg. Köröznek a téren a turisták, megmégállnak, őszinte drukkerként lesik a művész minden mozdulatát.

Egy angol család kerül elének újból és újból, fáradt, nyűgös fiát vonsozolja a térdnadrágos atya. A gyerek türelmetlenül kérdezi: „Where are we going exactly?” Hova megyünk pontosan? „We are just walking around.” Csak úgy sétálgatunk – feleli a papa és húzza maga után ereje vesztett kislfiát.

A Szent Szív ölelésében

Tényleg, mit tehet az ember egyáltalán a Montmartre-on? Csak úgy mázskál, céltalanul, azaz csak azért, hogy minél mélyebbet szippantson ebből a kedvesen pikáns atmoszférából. Ezen a gránitkövekből kirakott, vendéglőkkel övezett kis téren, a Szent Szívvel a hátunk mögött kivételes védettségben érzem magam. Könyved gondtalanság, léha kedvtelés, a művészet bohém szelleme... Békesség. Hörpintek a sörből. Jóllesik belefeledkezni a pillanatba.

– Sziasztok! – kiált ránk hirtelen valaki, Szeged egyik városképi nevezetessége.

– Mi újság? Mit tudtok? Mi történt a SZU-ban?

– És otthon? – kérdezzük a társasutazáson részt vevő földinktől.

Hangunkban, szemünkben aggodalom. Egy pillanatra Kelet-Európába csöppenünk, majd haza, Szegedre.

A varázslat megtört. Hiába, mi bárhova verődünk a világba, ki-kisarjad bennünk valami félelem. Magját elvetette bennünk a történelem.

CHIKÁN ÁGNES

Új megvilágításban

A társadalmi vezetőség

Évtizedek óta folyik a vita a népművelők körében, kell-e társadalmi vezetőség a művelődési házakba, vagy teljesen fölösleges. Úgy látszott, a rendszerváltás végleg meghúzza fölöttük a lélekharangot, az elmúlt rendszer kreálmányai közé sorolva azokat. Azt hiszem, a sommás ítélet most se jó, a fürdővízzel kiönteni a gyereket most is akkora veszedelem, mint a mondas megszületésekor volt. Azokban a községekben – városokban, amelyekben valakinek huszonötödik-harmincadik funkciója volt társadalmilag vezetni, valóban semmit nem ért, ott azonban, ahol a népművelésért tenni akaró, tenni tudó emberek adják bele eszüket a tervbe, és erejük a megvalósításba, föltehetően ott maradnak meg legtovább a művelődési házak anélkül, hogy kaszinóvá vagy más pénzes akármivé alakulnának.

A Szeged Táncegyüttes vezetőjével, Nagy Alberttel beszélgetve jöttem elő ezek a gondolatok. Farsangi bábra készül a népes együttes, és bevételait az alapítvány javára tervezi. Maga a farsangi mulatság is lelki orvosság lehet azoknak, akik igénylik az összetartozást, a bevétel pedig az egyre gyöngülő támogatás ellensúlyozására lehet gyógyír. Belgiumban járva látták, ott a közel nyolcszáz résztvevővel rendezett fesztivált teljes egészében a szülők látták el, de úgy, hogy mindenki jól érezte magát. Ilyet mi is tudnánk csinálni, mondta, aki látta. Hazajövet minden csoportjuk szülői klubestet szervezett, ezeken határozták el, szegedi nagy táncházat rendeznek, ráadásul a sportsarnokban. Finomodott később a gondolat, inkább a Textilművekben legyen, mert annak termeit ingyen is megkaphatják. Legalább 1200 résztvevőre számítanak, ennyi embert pedig vacsorával, büfével, tombolával kiszolgálni óriási föladat akkor is, ha néhány üzem komoly támogatást ígér. Február 15-én, szombaton lesz a nagyszabású rendezvény, kimondottan zártkörű, hiszen többen nem férnek be. Ekkor született a nagy gondolat, föl kell támasztani a társadalmi vezetőséget.

Azt már csak magam teszem hozzá, járulékként szinte, hogy ahol a tizenkét csoportot számláló együttesből 1200 ember együtt tölt egy estét, illetve annak kiszolgálásáért együtt dolgozik a társadalmi vezetőség, ott az együttes jövőjéről is születnek hasznos gondolatok. Mert a társadalmi vezetőségnek ebben látszik legnagyobb szerepe.

H. D.